ВЕЧЕРНИЦѢ.

ЛИТЕРАТУРНЄ ПИСЬМО ДЛЯ ЗАБАВЫ И НАУКИ.

Число 41. Львовъ дня 12. Грудня 1862.

ДО МИХАЙЛА ДУЧАКА

У СЛАВНÔЙ ЗАСТАВНÔЙ,

Абы того нагадавъ,
Кого братомъ колись звавъ,
Кому казавъ: рôднесенькій,
Кому казавъ: „Друже!
Не журися, бо й я журюсь.“
Та я вже не тужу.

Або-жъ та береза на цвинтарѣ тужить?
Мовчить та бѣлѣє якъ яра зима.
Отъ-такъ и той жовнѣръ, що въ цѣсаря служить:
Хоть серденько млѣє, а вѣры нема

Нѝ ôдъ Бога, нѝ ôдъ людей —
Листокъ середъ моря:
Одна филя прибьє до дна,
А друга рве дъ горѣ.

Охъ филѣ вы, филѣ, чорнѝ та студенѝ,
Коби-жъ то до васъ я примôвки хоть знавъ! —
Сказавъ бы я нестись до рôднои ненѣ.
Якъ лебѣдь той бѣлый на вдвôрья бы впавъ,
Та й заспѣвавъ, заголосивъ усѣхъ спѣванокъ,
Ненька бы ся здогадала, що то ѣй сынокъ,
Та й выбѣгла зъ хаты, — „День добрый ти мати!
Изъ далеку гостѣ, чи є чимъ вѣтать?“
— Є сыну єдиный, меды є, є вина —
А врода, здоровля? — о вже — дякувать!

Частуй собѣ, моя нене,
Милѣйшіи гостѣ,
А я пôду, та й напьюся —
Зъ высокого мосту:
Нѝ чарочкою питиму,
Нѝ мѣдъ солоденькій,
А напьется на намулѣ
Твôй сынъ молоденькій.—

По-пôдъ воду блукатиму,
Свою вроду шукатиму.

Вродо моя малевана,
Вродо моя красна!
Лѣта мои молодіи,
Доле моя щасна!
Въ мене дома меды-вина,
Хата на помостѣ —
Вернѣтеся коханіи
Хоть на днину въ гостѣ.

Моя Мати ткаля
та шваля —
Моя мати дбала
та дбала.
Посправляла кармазины,
Все казала: мому сыну.
А тутъ ему нема кому
И личко накрыти.

Чомусь мене, ненько моя!
люба моя,
сиза моя
Не навчила хоть тужити?

Притуливъ я личко до калины,
Та тужив я зъ вечера годину —

Нѝхто мене не розважить,
Слѣзоньки обôтре.
Повѣй менѣ зъ Буковины
Чорногôрскій вѣтре
Та привѣй ми ôдъ братчика
Щирую пораду,
Де я бѣдный пригорнуся,
Голову покладу?
Хто мя буде поминати,
Якъ марне загину?
Хто посадить у головахъ
Червону калину?
Хто заплаче надо-мною,
Мисочку покладе?—
Незабудь мя товаришу,
Названый мôй брате!
Нѣ! ты мене не забудешъ:
Не такъ мысь любили,
Щобы мы ся забували, — —
Товаришу милый!
Якъ ты сядешъ у суботу
Вечероньку ѣсти,
Якъ принесе поштаренько
Невеселѝ вѣсти,
Не журися, сизокрылый,
Така уже доля.

А въ недѣлю, скоро зъ церкви,
Чини-жъ мою волю:
Збери нашихъ легиникôвъ,
Що ихъ буде сила,
Та высыпте при дорозѣ
Высоку могилу,
Та насадѣть на могилѣ
Барвѣнку та руты:
Будуть ити дорогою
Сердешнй рекруты,
Нарвуть собѣ, затичуться,
Слѣзоньки обôтруть —
Порозносять нашй квѣтки
У всѣ чтыри вѣтры,
Та й роскажуть — не про мене,
Не про мою долю,
А про тебе казатимуть,
Брате мôй соколе!
Все про тебе казатимуть,
Сизый мôй та ясный!
Якъ ты твого товариша
Споминаєшъ красно —

„Ляхи его замучили,
Нѣмцѣ го добили,
А тй руськй легиники
Барвѣнкомъ накрыли.“

Федьковичъ.

ДІВОЧЕ СЕРЦЕ.

Идилія П. Куліша.

(Дальше.)

IV.

Живе наша Оленка въ далекому городі — надією дише: хутко, хутко побачитця зъ своімъ Игнатомъ. А Игната нема: не такъ воно легко робитця, якъ доброму чоловікові думаєтця. Не переводять Игната въ гвардію. Багато булобъ росказувати, чомъ, та й на-що?

Нема мого миленького,
Нема мого сонця,
Ні съ кимъ міні розмовляти,
Сидячи въ віконця.

Оце наша річъ. Сумувала-бъ, може, Оленка й тяжко, такъ надія жъ ii, мовъ співоча пташка, розважала. Минуло съ пів року. Що жъ изъ дівочимъ серцемъ сталося? Певне зсохло, завяло... певне змарніла на чужині Оленка? Такъ би воно, здаєтця, й мусіло бути, та не такъ воно въ Божому світі діетця. Розірви зъ-разу молоде віття, що до купи сплелися, — порвешъ живі листочки, завянуть: замре зъ великого болю серце дівоче, перестане битись - часомъ и на-віки. А нехай буйний вітеръ гойдає довго іхъ на сонці, дивись — и росплелися, розійшлися, красуютця и хилятця туди й сюди въ пишному зрості.

Нема мого миленького,
Нема его гута;
Посходила по слідочкахъ
Шевлія та рута.

Почала рута проростати й по між сумуванням нашоі Оленки. Якъ же се сталося?— Ось якъ.

Не нянького була Оленка въ панії Ганни, а рідною сестрою. Заразъ почала іі панії Ганна письма учити, и сама здивувалась, що то за понятлива людина, та Оленка! Не минуло й місяця, а вже вона своєю рукою до Игната листъ написала. Що жъ то бувъ за листъ; коли-бъ ви прочитали! Пісня піснею. Бідолашний! лучче бъ тобі его ні коли не бачити.... Другий листъ написала Оленка до свого любого паробка черезъ, місяць и вже въ тому листі не було пісні. Все въ ему було: и кохання дівоче, тепле, святе, и жалощі рідноі сестри, тільки не було пісні. Гарнимъ письмомъ засіяла Оленка другий листъ; усяке-бъ здивувалось, що такъ не давнечко ще вона письменною стала; а отъ же перваний листъ бувъ квітка весіння, пахуча, красна, ненаглядна противъ его. Роскрилися широко въ Оленки очі. Припала вона до книжокъ, наче до вікна високого, що зъ его далеко - далеко, широко - широко по світахъ видно. Ще жъ би се нічого, ато до книжокъ прибавилась ище дружня розмова зъ земляками. Знала вона въ себе въ селі паробківъ багато. Були між ними и на видъ хороші, и на слово дотепні, та не було кращого надъ Игната. Бачила вона й людей статечнихъ и дідівъ сивоусихъ, чувала іхъ розмови поважні и пісні старосвітські. Здавалось ій, що й на світі такихъ гарнихъ людей немає. Перелетіла, мовъ на крилахъ, у чужу землю, озирнулась на вкруги себе, освоілась.... се жъ рідна громада на чужині! Зберутця въ пана

Ивана гості, — се жъ рідні селяне, тільки мовъ якесь инше сонце іхъ осияло! Вже проте й говорити нічого, що на іхъ одежа українська краща одъ сільскоі, — така одежа, наче вернулись ті часи давні, що було стара бабуся маленькій ій росказує... Коли въ кого жупанъ, то сама чиста сєєта. Коли сорочка зъ мережками, то ажъ очи бере! А що вже дівчата й молодиці, то сяють у шовкахъ та въ пишнихъ рукавахъ, та въ наміткахъ білійшихъ одъ снігу самого, та въ квіткахъ и широченнихъ стрічкахъ, наче ті бразолі, маки та лиліі; Нехай же бъ вони самою одежою очі Оленці чарували, ато-жъ розмова въ нихъ тиха да люба, речі дружні, щирі та розумні. Скільки чоловіківъ, стільки й дядьківъ або братівъ рідниxъ. Скільки молодиць и дівчатъ, стільки тітокъ и сестеръ. Всяке, здаєтця, тільки й дивитця, якъ би іі словомъ ласкавимъ приголубить, якъ би іі на добро наставити. Одкрився ій світъ у книжкахъ; а ще більше — у розмовахъ. Що ні почує, якъ та громада по міжъ себе розмовляє, вона й спитає въ кого-небудь, и ширшає; ширшає іі памъять. Иноді и вві сні прокинетця та все думає проте, що въ день бачила й чула. Ще жъ треба, що мовъ зъ усіі Украіни сюди пісні що найкращі позлітались. У селі було заспіває инший хорошу старосвітську пісню, одну и другу, а більше вже й непамъятає, а що хлопці, такъ по московській незнають що иноді варнякають; а тутъ, якъ заведуть, то цілісінький вечіръ співають. Одна гарна пісня, а друга ще гарнійша; одна старосвітська, а друга ще давнійша. И то ій диво було, тій Оленці, що діди сивоусі въ селі було згадують про старовину дідову або прадідову, а тутъ, и безъ сивого уса, давні часи мовъ на долоні тобі покажуть. Та ще чого дозналась наша Оленка? Ій здавалось у селі, що книжки зъ неба падають, — такъ ій и мати казала, а тутъ побачила й самихъ людей тихъ, що книжки своімъ розумомъ компонують. Иноді було, якъ прочитає Катерину або Тополю, то й не йме віри, щобъ се компонувавъ той ласкавий дядько, що въ чорній кучмі волохатій ходить, та все іі серденькомъ зве. Менше всіхъ вінъ здавався письменнимъ, та більше одъ усіхъ мавъ у голові розуму. Все було тільки й говорить, що про зелені левади надъ водою, про селянъ простихъ, про игрища дівочі,— хиба инколи згадає, якъ козаки лукаву шляхту товкли, и очима, що тими зорями, блисне....

V.

Хутко жъ ти, Оленко, міжъ чужими людьми оговталась, та й сумувати по своєму Игнатові почала менше. Дорекаєшъ сама собі, якъ ляжешъ спати, чомъ рідше почала его згадувати. „Чи не зледащіла се вже я по міжъ панами?“ иноді думаєшъ..... які жъ вони пани? що вбогихъ сімрягъ и товстихъ сорочокъ не носять? Теперъ ти вже й сама міркуєшъ, що не то панъ, хто хорошу одежу на собі має, а то, хто дбає тілько про себе та про своіхъ родичівъ, а на вбогий людъ хиба черезъ плече озирнетця. Сі жъ — глянь, якъ тебе, дівчину просту, привітали! Ти, мовъ пташка зъ Божого раю, до іхъ у чужу сторону залетіла. Ти імъ наче садовихъ пахощівъ зъ Украіни зъ собою занесла. Зраділи всі тобі, ти бъ сказавъ, рідну родину побачили. Ні, серденько, не зледащіла ти міжъ ними, и дурно себе турбуєшъ докеканнями. Засинай зъ упокоємъ: приснятця тобі не ледачі повабп, — не такі, якъ тому снятця, хто тільки манить себе, зачаровує собі серце гарними словами. Велика Украіна тобі, Оленко, у ві сні приснитця зъ усіма муками людськими одъ Наливайка та ажъ до того часу, якъ ти въ селі зъ Игнатовою матусею плакала. Роскриютця передъ тобою тайни святиі, и забъєтця серце твоє Божою правдою, наче новимъ, вищимъ коханнямъ. Глянь, хто се по дикихъ степахъ викоренює ледачу зіновать, и колосисту пшеницю засіває? Се твоі діти не нарожденні. Зникло твоє село, и старий батько зъ матірью и любий Игнатъ байдуже тобі: ти задивилась на ті кріваві мозоляві руки, що въ дикому степу працюють, загледілась мовъ на райські квітки. Пташкою по надъ тимъ снігомъ въєсся, и серце твоє якусь нову пісню співає. Отъ твоі сни, моя втіхо! Не зледащіла ти: не міжъ панами ти, а міжъ людьми опинилась. Чого жъ посходила рута по тихъ споминкахъ любихъ, що ними тільки й жила ти? Тяжко міні вимовити, та вимовлю. Любила ти Игната за те, що въ его очи такі ласкаві, що въ его ніжне слово, що на вроду и на вдачу и на пісні и на танці нема надъ его паробка въ селі; за те любила, що вкупі зъ нимъ соловейка слухали, вечерніми зорями підъ вербою стояли, що вінъ про твоє життя роспитувавъ, сумувавъ изъ тобою. Якъ же ті споминки теперъ передъ тобою затуманились, мовъ справді кучерявою рутою вкрились! Вдруге

ти на світъ народилась, на широкий ясний світъ. Не ті въ ему смутки, не ті й радощі, що знала ти зъ-малку. Виростають у тебе що дня крила, більшають, ширшають, дужчають, и вже съ твоєі високости рідне село здаєтця тобі маленькою крапинкою. Безталанний Игнатъ! чимъ же вінъ тобі теперъ здаєтця?... Темнимъ, убогимъ, задавленимъ братомъ, та й годі. Напише до тебе чужою писарською рукою листъ, прочитаєшъ его, та й загадаєсся сумуючи. Жаль тобі Игната, мовъ рідна сестра по его долі серденькомъ тужишъ, а якось тобі дивно зъ нимъ побачитись, мовъ съ того світу має вінъ прийти до тебе. Ой Оленко! не хочешъ ти сама собі признаватись, що въ твоімъ серці діетця. Пївъ року минуло, якъ ти розлучилась изъ своімъ коханкомъ. Багато води втекло за сі півъ-року; пішли за водою и твоі сільскі думки, твоі надіі, твоі молоді жадання. Не півъ-року, півъ-віку ти прожила між чужими людьми, и вони тобі здались ріднійшими одъ рідноі матері, а всіхъ ріднійше, всіхъ ближчий ставъ тобі Павло Піддубень, молодий, гарний козакъ, братъ паніі Ганни. Дивомъ великимъ здався тобі Павло Піддубень, скоро ти его почала знати, та не заглядувалась ти на его вроду козацьку, пишну на-вдивовижу вроду; не вона тебе чарувала. Чарували тебе его братні речі, що вінъ съ тобою, якъ братъ изъ сестрою розмовлявъ и мислі твоі засівавъ наче якими зорами. Прийде що вечора Павло Піддубень до пана Ивана, и наче для его нема тутъ людей опрічъ тебе: все вінъ съ тобою розмовляє та співає. Голосъ у его тихий та гарний. Часомъ бувало й заплачешъ, слухаючи его пісню; а вінъ тебе й розважить, книжки гарні тобі читає и до книжокъ докладає своє розумне слово. Чогожъ ти почала задумуватись після тихъ вечорівъ любихъ? Ти его речі до одного слова згадуєшъ; и вві сні вони тобі снятця, и прокинесся ранкомъ — перше всего вони тобі на памъять приходять. Се жъ то вже не своєю душею живешъ, Оленко: у твоєму серці та ясна душа козацька звила собі кубелечко. Тобі страшно й подумати, щобъ его день або два не бачити. Якъ же се може статця? День у день, вечіръ у вечіръ заходить вінъ до своіхъ родичівъ; съ тобою поговорить, дітей приголубить; хочь на годинку забіжить и твою душу наче сонцемъ освітить. Отъ-же сталося. Нема Павла и день и два, — занедужавъ Павло! Ти заміраючи про его болість довідуєсся. Ти сама за два дні змарніла, мовъ одъ тяжкого недуга. Соромисся ти прохати панію Ганну, щобъ узяла й тебе зъ собою, якъ поведе дітей одвідовати іхъ любого дядька. Три дні, тиждень ти криєсся.... Вже въ тебе всі питають, чого ти зъ личенька спала. Загорисся часомъ на таке питання, тай замовкнешъ. Такъ, нічого, я слава Богу, дужа й здорова, — більшъ одъ тебе нічого недознались. Пильно на тебе дивитця пані Ганна: знає вона, чого тобі треба. Вона тебе ні въ чому за руку не веде, вона тільки твій розумъ засилює, щобъ сама ти свій шляхъ познала и, куди тобі треба, добре прямувала. Чи Игната всімъ серцемъ любитимешъ, чи кого иншого виберешъ, про неі байдуже аби ти була щаслива. Така въ іхъ у обохъ думка, ні въ віщо вони своєю волею поатаманськiй не ввіходять.

(Конець сл.).

СЛÔВЦЕ ПРАВДЫ DZIENNIK-ОВИ LITERACK-ОМУ ПРО НАШОГО БАТЬКА

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

(Продовжêнье.)

Отже по правдѣ выявлене було голосне слово ôдъ нашихъ двохъ великихъ писателѣвъ имямъ цѣлого нашого народу.— Тодѣ бо власне выйшли на свѣтъ Квѣтчини̂ повѣсти, а кôлька лѣтъ пôзнѣйше Тарасовый „Кобзарь.“ Творы тыхъ двохъ нашихъ вѣщунôвъ могли на рôвнѣ поставлени̂ бути побôчъ высокохудожничихъ творôвъ иншихъ народôвъ. Квѣтка бо въ горячôй живописи представивъ намъ Вальтерскотовымъ робомъ народъ нашъ, а Тарасова поезія могла що до своеи художничои цѣнности порôвнятися зъ творами великихъ поетôвъ иншихъ народôвъ.

Но хоть голосно проказано було те наше слово, не зачули его зовсѣмъ народы. Иншимъ бо духомъ вѣяло у нашôмъ словѣ; на иншій незвѣстный ще ладъ вывели мы нашу пѣсню. Наши̂ бо писателѣ вынайшли собѣ новый спосôбъ выявлêньяся своимъ духомъ.

Вони покинули всѣхъ тыхъ можныхъ панôвъ и чиновникôвъ, зъ котрыхъ звычайно брали писателѣ иншихъ народôвъ образы до своихъ штукъ; бо зуздрѣли ихъ нѣкчемнôсть на рôднôй землѣ, котру вони загарбали мовъ яки̂ сатрапы, а самы ôдчужившися и ôдродившися ôдъ свого народу придушали бѣдный людъ, заховавшій свято всю спадщину батькôвъ своихъ, чигаючи мовъ ти̂ хижи̂ вовки на его згубу и поталу. Вони спостерегли на тыхъ вельмож-

ныхъ станахъ тôлько крывды людськiи и марне убѣганьє о намноженьє собѣ скарбôвъ и маєткôвъ, и бôльше ничого.

За те очарувала ихъ душу величь народу простого, переболѣвшого такъ страшно, а не зледащѣвшого; народу зъ великою душею, непорочнымъ серцемъ и тысячолѣтними спеминами. Душа простого такого хлѣбороба выдалася имъ бути якимсь старымъ монументомъ, на котрому минувшiи часы позоставляли тяжкiй свôй вплывъ; слово кожде выйшовше зъ устъ простого чоловѣка здалося имъ бути голосомъ зъ далекои бувальщины; кождый звычай народнiй бувъ напятнованый для нихъ стариною; кожда пѣсня була ôдголосомъ давно злучившихся подѣй; словомъ все, що ино значнѣйшее въ побытѣ народнему, було для нихъ якимсь архивомъ зъ дорогими, престарыми забытками клясичныхъ кунштôвъ.

А до того земля, на котрôй вони породилися и жили, домалювала ще зъ свови стороны той чудовный для нихъ образъ; небуло бо на нѣй кутка, на котрôмъ не пролились бы рѣки рôднои и чужои крови, не було мѣсця, котре бъ не славилося у памяти народу.

Отъ и ôдъ того то часу, коли спостерегли вони всю ту красу и старину, стався для нихъ рай на рôднôй землѣ; ôдъ того часу знайшли вони собѣ велику семью, въ котрôй кожда проста людина була для нихъ рôдна, спокревнена великимъ завѣтомъ любови.

Розгорѣлися святою думою; душу ихъ опанувавъ якiйсь несказаный жаръ, по нѣй снувалися великiи задушевнiи мысли; а серце ихъ любляче переповнили радôсть и смутокъ.

И тодѣ отже въ такôмъ горячковôмъ станѣ ôдкрылася ихъ цѣла истота, ихъ гадки небеснiи выявилися въ щирôмъ, поважнôмъ, рôднôмъ словѣ. А слово те було проказане до народу и про народъ.

Першiй у тôмъ святôмъ дѣлѣ бувъ Квѣтка. Якъ на глумъ „вельможнымъ" народився бувъ ôнъ паномъ. Не забувъ ôнъ по правдѣ ôдвдячитися за высоке своє уроженство: написавъ кôлька салоновыхъ московськихъ романôвъ, но найкращiи свои силы офѣрувавъ ôнъ свому власному народу.

Повѣстями своими давъ Квѣтка намъ спôзнати глибину нашого народнего духу; ними заставивъ ôнъ насъ задивлятися на себе самыхъ. Робивъ ôнъ те вѣрнымъ малюваньємъ жизнѣ народнеи; бо по правдѣ не було ему иншого способу, якъ тôлько такъ ôдзыватися до землякôвъ своихъ. Багато зъ людей нашихъ пригорнуло щиро Квѣтчинiи повѣсти и зрозумѣло его голосъ, но не всѣ.

Ще гараздъ не попрочитувалися Квѣтчинiи повѣсти, ажъ тутъ ôдôзвався Шевченко.

(Д. б.)

СЫНЪ ОПРЫШКА.

Повѣсть взята зъ правдивои пригоды.

(Продовженье).

IX.

Пановi гулючому на другôмъ селѣ у побережника, чи въ краснои побережнички, нѣ думало, нѣ снилося за такiи дива, якiи въ него дома подѣялися. Веселый и смѣючiй повертавъ ôнъ до дому — знать мусѣло добре й полеваньє пôйти, и добрый певно бувъ нôчлѣгъ.

На впôвъ дороги стрѣтили идучого пана лѣсничого жоны, що несли мериндю ôвчарямъ та косарямъ въ полонины. Панъ бувъ звычайне жартобливый и добрый для всѣхъ жѣнокъ, явъ заразъ изъ ними бесѣду:

„А що, молодички, несете, та куди — а що тамъ, гараздъ у селѣ чувати?"

Надѣявся утѣшнои ôдповѣди, якъ бувало; але симъ разомъ засумованiи молодицѣ якъ одна сказали:

„Не гараздъ панунцю — у селѣ сталася лиха пригода."

„А яка жъ то пригода сталася — мабуть сумна зôправды, бо вы щось усѣ невеселiи."

„Та вжежъ" — каже найчепурнѣйша изъ бойкинь — „паноньку, не намъ така лиха година завитала, ай вамъ."

„Чому жъ бы минѣ."

„Не приказувалось бы" — розказує жѣнка далѣй: „сеи ночи упали на вашъ свѣтлый дворъ опрышки, забрали, де що було, дворъ мало не розвалили, та отъ лихо, и паню вашу забрали изъ собою. Та пекъ имъ поганымъ, справилися гарно вони, бо й жива душа нечула, коли прiйшли та й пôйшли. Ажъ рано увидѣли люде повязанiи вашiи слуги, та отъ довѣдалися такъ за се."

Панъ, наче прикованый до землѣ, станувъ на мѣсци, очи его розтяглися далеко, и поблѣдъ цѣлый; а либой ôдъ злостѣ то ажъ трясся. А далѣй нагадуючися нѣбы невѣрить:

„Еге, ты правду кажешъ?"

„Ай но-жъ такъ!" — сказали всѣ жоны; а панъ уже й неждавъ дальшои казки, лишъ полетѣвъ долѣвъ до села.

Жоны дивлячи за паномъ стояли зразу мовчки, а потому такôй не здержались поговорити за те.

„Отъ видишъ, Настю, коли вчувъ за свою жѣнку, якъ покопотѣвъ, а самъ якiй — ай ба!" крутячи головою каже одна.

„А ты жъ думаєшъ, що ему его жѣнка може й такъ дуже на думцѣ — най бы еи пильнувавъ, коли хоче, абы его любила. Ай любонько, у злодѣя ôдкрали," сказала такъ Настя, та й пôйшли далѣй въ полонину.

Тымъ часомъ панъ уже долетѣвъ до двора. Страхъ и лютость метали нимъ, ажъ коли позрѣвъ на свôй дворъ. Єще вчора, якъ тамъ було гарно, свѣтло, а нынѣ ажъ жаль дивитися. Розтворомъ стояли всѣ дверѝ, у покояхъ все поперевертано до горы ногами, порозмѣтувано, забрано де що лѣпшого и постелѣ навѣть не лишено. Строѣвъ молодои панѣ такожъ не було, лише лежавъ кусничокъ паперю натомѣсть; панъ пôднѣсъ го, а на нимъ написано було знать головкою шпильки або дротомъ, ледве прочитавъ панъ по нѣмецьки: „Ратуй мене, коли зможешъ.— Я не винна. Емилія.“ Зъ паперцемъ въ руцѣ, зубами скрегочучи, побѣгъ панъ до канцеляріи. Ту єще гôршъ було — стрѣльбы и пистолеты забрано, а на середъ канцеляріи розбита стояла каса лѣсова, паперѣ розкиненѝ понадпалюванѝ, — мусѣли ними свѣтити, — а грошемъ и мѣсце застыгло.

Панъ станувъ гл б око задуманый, а може й нѝчого немôгъ нѝ разу думати, паперецъ ôдъ жѣнки тримавъ у руцѣ, и дививъ передъ себе. Що жъ бо й зробити?

Прійшли небавкомъ побережники и люде, и крутячи головами, чѣхаючися по чôлкахъ незнали й несмѣли казати що до пана.

Панъ лѣсничій довго немôгъ выречи й слова, ажъ побачивши людей схаменувся и опамятався. Але не кричавъ уже та ганьбивъ, якъ усѣ надѣялися; лише придавленымъ, тихимъ голосомъ допытувавъ, кому за се що лишъ свѣдомо було. Въ конецъ пригадавши собѣ за побережника, которого лишивъ на сторожѣ, зачавъ пытати и за него. Але побережника не було, слуги панськѝ натомѣсть розказували, що чули, якъ ôнъ стрѣливъ на подвôрью до опрышкôвъ, а потому незнаютъ якъ сталося; а люде розказали знова, що лежить слабый, певно его опрышки позбыткували. Цѣла тая бесѣда на нѣчо не здалася, пропало очевидно. Та й панови що жъ було робити, тôлько написати до уряду свого, та думкою грызтися за сю ненадѣяну пригоду.

Шукали потому по лѣсихъ, робили зъ жовнѣрями, гайдуками и людьми зъ громадъ гайтове — нѣ слѣду, нѣ чутки, пропали опрышки, якъ пôдъ землю, а зъ ними й панѣ молода. Навѣть незнали, що то Гриньо бувъ тамъ у гостинѣ, бо служниця, що его пôзнавала, зъ переляку занедугла, пôйшла въ село до матери лежати та мабуть и забула за все, що знала.

Зъ часу того и зовсѣмъ иншій зробився панъ лѣсничій. Вже й людей не збыткувавъ, вже й незамыкавъ до арешту нѣкого, переставъ ходити своими ходами неялыми,— пильнувавъ службы лише, а по-за службою все а все бувъ дома, и въ покоѣ думавъ, часомъ самъ до себе мовъ говоривъ, коли прочитувавъ паперецъ лишеный черезъ забрану жѣнку, та й, якъ видали слуги, неразъ му станули слезы въ очахъ — мабуть то зъ великого жалю було.

Лишѣмъ мы пана лѣсничого сумуючого, а сами ходѣмъ подивитися де инде; може що бôльше побачимо.

Далеко за горами, за лѣсами, за полонинами, якъ каже якась спѣванка, за границею до угорського краю, спадаютъ Безкиды нашѝ не такъ поволи, нѣбы зтесанѝ горбокъ за горбкомъ, але ôдразу майже якъ изъ хаты, суньголовъ схôдъ изъ нихъ. Идешъ, идешъ рôвною якъ сѣножать подгôрською полониною, ôдтакъ трохи лѣсомъ, ажъ ось и наразъ конецъ горы, и бачишъ передъ собою мовъ розпростерту писану картину угорського пôдгôрья. Далеко, куди лишъ око засягне, розсыпани и мѣста и села, по мѣжъ ними и потоки и рѣчки якъ стяжки розснованѝ, звычайно краина посѣла людьми густо, краина не вбога.

Пôдъ самымъ пасмомъ граничнихъ гôръ лежить у кôтлику мовъ опасане и горбками невеличкими и двома гуркаючими потоками невелике село. На серединѣ майже тогожъ села церковъ бѣла, мурована, зъ далека вже видка, коло неи дворецъ панъ-отця; а хаты неладомъ, не чергою, розкиненѝ мовъ зъ пригорщей грушки докола, то бôльши, то менши то богатшѝ, то бѣднѣйшѝ, якъ то по селахъ и въ насъ Народъ по селахъ тыхъ такій самъ якъ и въ насъ у верховинѣ, лишъ тôлько що вже мадярщина въ него въ декотрыхъ словахъ чутна, а на вусахъ видна — у народа тотіжъ и звычаи и поведѣнки, тотижъ сами казки, така сама охота до барышованья маржиною та овцями, и тота сама охота, що й тутъ, бувала й тамъ опрышкувати. Опрышки зъ-за границѣ бували въ нашихъ, а нашѝ въ нихъ, ба й переходили на старôсть осѣсти ôдси у тамошнихъ селахъ, а зъ ôдти до нашихъ. Було жъ тогди майже въ кождôмъ селѣ и на сѣмъ и на тôмъ боцѣ цѣлою верховиною посѣлыхъ опрышкôвъ и такъ не дивъ бувъ, що ледве хто другій разъ на вѣку знавъ що два разы розказати за одныхъ и тыхъ самыхъ опрышкôвъ.

Таке жъ саме село було до крыхты й те', що найближше лежало угорськои границѣ по сѣмъ боцѣ.

На самôмъ краи села заразъ коло самыхъ ворôтъ стоитъ хата видко богацька, бо й на два боки кладена и густо драницею побита, и ôкна въ неи бôльши, нѣжъ звычайно по хижахъ, до отвиранья на обѣ стороны — а передъ ôкнами и приспа широка и зѣльникъ невеличкій, у которôмъ и василекъ и барвѣнокъ и сонѣчникъ и чудъзѣлья.

Коло хаты зъ боку одного стайнѣ, такожъ драницею покрытѝ, а зъ другого то й зо три обороги и домашня кошара; а зъ кождого кута отъ ажъ выглядало, що ту й достатокъ и не малѝ имѣнья.

Саме теперъ вечерѣє. На смерекахъ поблизького лѣса то по самыхъ лише найстаршихъ вершечкахъ мовъ розкапане золото, догориваютъ послѣднѝ стрѣлки западаючого и мандруючого вже въ чужину сонця. Миръ докола обсѣвъ цѣлу сторону, котора така чудна, нѣбы десь воно въ насъ дѣється. Хоть ту, кажуть, уже угорська краина, а предцѣ такôй неправдою стає тая казка, бо й люде

ту свои, по нашому говорять и Богу моляться тою самою бесѣдою що й мы. Та й видко кождому изъ лиця, що тутъ такожъ добро й гараздъ — хибажъ то чужа земля?

На приспѣ пôдъ ôкнами сидять и розмовляють двѣ жѣнки. Одна собѣ вбрана на верховинськiй ладъ, у вышиванôй сорочцѣ, зъ свѣтлыми пацьорками, коралями червоными и хрестиками на грудяхъ, у малеванцѣ, а така гожа и гарна, така гладоня-молодиця, що й любо подивитися. На колѣнахъ у неи дѣвча, отъ що-лишъ щебетати зачинае, зъ румянымъ, веселымъ личкомъ, бавиться пацьорками та коралями материными. Побôчъ молодицѣ друга жѣнка, молоденька и красна якъ квѣтка; але то вже не молодиця верховинська, то квѣтка не уросла на буйныхъ горахъ, то молода якась панѣ. Чорноброва, зъ чорными якъ терень очима, й сама убрана чорно, и не весела якъ бойкиня, бо уперла головку на долонь, не промовить и одного слова, лише думае та думае.

Прiязна верховинська молодиця яла перша бесѣдувати, видко хоче розговорити сумуючу паню.

„А чого ты, молода панейко, така сумна, що яжъ жаль бере мя, коли на тебе дивлюсь. Знаю, тобѣ банно за твоимъ панськимъ житьемъ, ай думаешъ, що мы чи й не лѣпше, якъ вы паны, жiемо?"

Панѣ не ôдрекла нѣчого.

„А диви" — каже далѣй молодиця — „мы якъ весело та гарно нашъ вѣкъ проводимо. Ай божъ думаешъ, що мы всѣ опрышки? Ой нѣ любенька, у насъ сего не бувало зъ роду. Мôй чоловѣкъ, видишъ гарна пане, заслуживъ собѣ въ людей, та нынѣ щожъ ему и нестае; Та й его братъ, що тебе привѣвъ, може й не гарный легинь. Або й може Гриньо тебе не годенъ лѣпше любити, якъ твôй нѣмець?"

Панѣ сидить далѣй мовчки, лишъ зôтхнула чогось такъ тяжко. Але дитина верховинки не дала ѣй довго такъ сидѣти. Изскочила изъ колѣнъ матерѣ на приспу, тай обнимаючи молоду паню за шiю зачала кликати: „пусти, панѣ, пусти на колѣна."

Хоть и не до смѣху булэ панѣ, засмѣялася до дитины, та й взяла на колѣна.

„Ты, панѣ, завтра будешъ зо мною, бо мама въ полонину пôйде — будешъ спѣвати, ты?"

„Буду, дитинко моя, буду;" вже повеселѣла каже панѣ.

„Та й стрыйко пôйде въ полонину — а будешъ плакати, що, ты?"

„Небуду," каже панѣ.

„Ага небудешъ, а вчора якъ ты плакала — правда — бо стрыйка небуло."

(Далше буде)

МАТЕРIЯЛЫ ДО СЛОВАРЯ.

Надôслани Пр. И. Лопатынськимъ
зъ Пороговъ, Станиславôвського округа.

Б е р ъ (бервъ), кладка велика черезъ широку воду.

Б е р ц я, мала кладочка черезъ потôчокъ положена для переходу.

Б а л т а надзвычай велика сокира.

Б у н д а, кожухъ безъ рукавôвъ — тойже бувае сафiяномъ и всякою оздобою вышиваный.

В а т р а — огень для ужитку.

О г е н ь, що нищить, палить и шкоду робить.

О ч к и — окуляры.

П ѣ х у р к а, мала стежка, пѣша дорога, ôддалена ôдъ возовои дороги.

П л а й, въ горахъ лѣсова дорога.

П л о т ь, сплавъ—кôлька штукъ дерева до купы зверченыхъ водою до Днѣстра провадять.

Б о к о р ъ, кôлька такихъ плотей до купы увязаныхъ уже на великôй водѣ Днѣстромъ сплавлятъ.

П л о т о в и к ъ, свердель великiй, що дерево до сплаву вертять и въ плоть ужевками зшиваютъ, або до кавалка дерева кôлками прибиваютъ.

ЛИТЕРАТУРНИ ВѢСТИ.

Тыми днями надôславъ намъ П. Федьковичъ хорошу повѣсть прозою: „Л ю б а з г у б а," котру станемъ зъ новымъ рокомъ въ Вечерницяхъ помѣщати.

„Н е с в я т о ю р щ и н а въ м а н ь в р а х ъ, о д е ж и, к о н в е р з а ц i и и — м н ѣ н i я х ъ" П. Залозецкого уже выйшла зъ Ставропигiйськои друкарнѣ, и можна еи дôстати въ книгарнѣ ставропигiйськôй якъ доносить „С л о в о". —

У р я д о в а ч а с о п и с ь В ѣ с т н и к ъ стане ôдъ нового року выходити лишень два разы на тыждень, но за те въ бôльшôмъ форматѣ.

Б у в ш i й р е д а к т о р ъ С е м е й н о й б и б л i о т е к и П. Сев. Г. Шеховичъ стане выдавати газетку: „Письмо до громадъ," котре мае бути „пôдготовкою пôдъ будуще насѣнье — а на якôй гадцѣ стане, покажеться потомъ". — Дальше говориться въ програмѣ: „Що до языка, дѣло безпечное, що слогъ въ тôй газетцѣ пôйде совѣстно за складомъ народной хлопской рѣчи и за духомъ руского языка. Нѣкоторыи Литераторы, также въ П. Редакцiи „Слова", читали часть рукописи пôдъ з. „Письмо до громадъ" и объявили, що ясно писано.

Число газетъ руськихъ отже побôльшится ить зновъ о одну газету, и мы въ тôмъ не видимо ничо злого — що кожда гадка хоче объявитись въ окремѣшнôмъ письмѣ. Мы противъ централизаціи писмъ по тый причинѣ, що взаимна вымѣна гадокъ може намъ лишень корысть принести, прояснити наше становиско, и показати яки зароды спочиваютъ въ образованнôй части нашого народу, та якъ ихъ для него зхосновати можна.

ВСЯЧИНА.

Въ Ишпаніи и Португаліи розширяютъ высланцѣ англійськи всѣми способами свои протестантськи библіи дармо ихъ роздаючи; а однакожъ й негадати, щобы землѣ ти твердо-католицьки перейшли на протестантизмъ. За те промыслъ тыхъ-то высланцѣвъ успѣвъ далеко, а розлични рѣчи, котри на торгахъ продаються, н. пр. масло. рыбы, овочи и т. д. завиваютъ вони у протестантськи библіи.—

Англикъ Брай вынайшовъ локомотиву, которою можна по звычайныхъ гостинцяхъ ѣздити. Сими днями провозила така локомотива тягаръ 400 сотнарôвъ, до чого було бъ найменше потрѣбно 16 коней, а часу вдвоє бôльше. При не дуже значнôй цѣнѣ, въ якôй така локомотива стоитъ, може вона незабаромъ великй корысти принести для общого обороту, тымъ бôльше, коли єи ще выдосконалятъ.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПЕРЕДПЛАТИ.

Зъ 1. Сѣчнемъ 1863 р. зачинається II. рочникъ нашого литературнего письма. Мимо такъ непріязныхъ околичностей, мимо тôлько перепонъ — мы таки устоялись мы найшли симпатію въ народѣ межи старшими и молодшими, въ Галичѣ и на Украинѣ, що доказує, що гадка, за котру мы стоимо, є справдѣ щиро-народня. Численни листы яки дôстаємо зъ провинціи, и матеріялы, якихъ удалось намъ нагромадити послѣдними часами, даютъ намъ поруку, що „Вечерницѣ" зъ новымъ рокомъ „розживуться" такожъ новымъ и крѣпшимъ житьямъ, що заговорятъ голосно та смѣло рôднымъ нашимъ словомъ, не нарушаючи однакожъ миру, котрый удалось намъ уже ôдъ части утвердити, пôдмагаючи и доповняючи молодши ôдъ нашихъ „Вечерницъ" письма руськи, и ожидаючи ôдъ нихъ такожъ взаимности. Всяку пряму полемику зъ руськими письмами выключаємо зъ „Вечерницъ", а навѣть въ крайнихъ злучаяхъ ограничимось на ôдповѣди коротеньки ненарушаючи поваги письма руського. — При ôдповѣднôмъ числѣ предплатителѣвъ будемъ старатись побôльшити форматъ нашого письма, не пôдвышшаючи цѣны, що же тыкаєсь додаткôвъ, яки нашимъ предплатителямъ належаться, то постараємось дати ихъ по новôмъ роцѣ. Тіи же, котри не бажали бъ предплачувати дальше, дôстануть 4 першихъ аркушôвъ зъ II. рочника „Вечерницъ"; такъ що нихто зъ предплатившихъ не понесе найменшои шкоды. При тôмъ ôдзываємось до всѣхъ, що порозумѣли та полюбили нашу гадку, взываючи ихъ до вспôльнои працѣ и взаимнои пôдмоги справѣ, котра не є и не може бути справою самои редакціи, а справою всѣхъ, котрымъ вона пристає до розуму и серця. Лишень вспôльными силами и взаимною порадою можемо поступати у передъ. Про те лучѣмся дружнею звязею, дѣлаймо все спôльно, ступаймо помалу, а певно въ тôй сильнôй вѣрѣ, що якъ кожда, такъ и наша правда устоятись мусить, а тогдѣ вона й справдѣ устоиться!

Наконецъ просимо надôслати предплату якъ найскорше, щобысьмо знали, кôлько друковати, та якъ пôсля того урядити нашу експедицію.

Редакція „Вечерницъ."

Сегоднѣшнє число выдаємо за-для наступаючихъ лат. святъ уже въ середу.

Цѣна предплаты

	за рôкъ	за пôвъ року	за чверть року
Для Львова	4 р. 50 кр.	2 р. 30 кр.	1 р. 20 кр.
По-за Львовъ	„ 5 „ — „	„ 2 „ 60 „	„ 1 „ 40 „

Предплату ôдбирає: Володиміръ Шашкевичъ пôдъ Ч. 229 мѣсто у Львовѣ.

Одвѣчальный редакторъ Федоръ Заревичъ. Головный сотрудникъ Володиміръ Шашкевичъ.

Въ печатнѣ Михаила Ф. Поремьбы.